

Голяш І.Д.

кандидат економічних наук, доцент

Меньків Б.

здобувач другого (магістерського) рівня

Тернопільський національний економічний університет

м. Тернопіль, Україна

ОРГАНІЗАЦІЙНІ АСПЕКТИ АУДИТУ ГРОШОВИХ КОШТІВ ПІДПРИЄМСТВА

Аудиторський контроль є важливим інструментом системи управління підприємством, який вона використовує для успішного здійснення поставлених перед нею завдань, а також для вирішення проблем управління суспільними процесами. В розвинутих країнах світу аудит уже давно перестав виконувати лише контрольні функції, пов'язані лише з підтверджувальною стадією еволюції аудиторської діяльності. Високоякісний аудит, який здійснює ряд консалтингових і аналітичних процедур із метою попередження виникнення помилок та оптимізації організаційно-управлінського процесу підприємства, сприймають у сфері бізнесу як потужний інструмент - удосконалення інформаційної бази сучасного менеджменту.

Грошові кошти підприємства належать до найбільших активів, які можна швидко реалізувати. Операції з грошовими коштами носять масовий характер і тому на цій ділянці господарської діяльності можливі значні порушення і зловживання.

Основна мета аудиту грошових коштів – оцінка законності, достовірності і господарської доцільності операцій, які відображають рух і зберігання грошових коштів та їх еквівалентів.

Завданнями аудиту грошових коштів є :

- перевірка законності відкриття підприємством рахунків у своєчасності одержання і обробки виписок банку по всіх відкритих рахунка стану грошових коштів на рахунках на день проведення аудиту за даними виписок банку і за балансом підприємства;
- виявлення напрямів використання коштів, що зберігаються на банківських рахунках, оцінка правильності проведення взаємозаліків кредитною установою;
- перевірка наявності договорів та їх реєстрації у відповідних журналах;
- вивчення законності операцій з еквівалентами грошових коштів;
- перевірка правильності документального оформлення операцій з коштами, розрахунками та іншими активами і відображення цих операцій в обліку і звітності;
- оцінка стану синтетичного та аналітичного обліку коштів, їх еквівалентів на підприємстві, яке перевіряється, якості відображення господарських операцій в фінансовому обліку, облікових регістрах та звітності;
- перевірка дотримання підприємством податкового законодавства по операціях, пов'язаних із рухом грошових коштів.

Предметом аудиту операцій з грошовими коштами, іншими активами та стану розрахунків є господарські процеси та операції, пов'язані з рухом грошових коштів та інших активів, а також відносини, що виникають при цьому на підприємстві та за його межами.

Джерелами інформації для аудиту грошових коштів, розрахунків та інших активів є:

- 1.Первинні документи з обліку грошових коштів
- 2.Облікові регістри, що використовуються для відображення господарських операцій з

обліку коштів, розрахунків та інших активів.

3. Акти та довідки попередніх ревізій, аудиторські висновки та інша документація, що узагальнює результати контролю.

4. Головна книга.

5. Звітність.

Аудит грошових коштів та їх еквівалентів включає такі етапи:

- підготовчий етап;
- етап фізичної перевірки;
- основний етап;
- завершальний етап.

На підготовчому етапі аудиторської перевірки, при здійсненні загального знайомства з підприємством-клієнтом, аудитор з'ясовує матеріальну відповідальність за грошові кошти, які рахунки і в яких банках відкрито підприємством, умови договору з банком на розрахунково-касове обслуговування, порядок зберігання готівки в касі, наявність в обліку еквівалентів грошових коштів тощо. Важливою проблемою є оцінка надійності внутрішнього контролю і внутрішнього аудиту (якщо такий є) грошових коштів на підприємстві.

Оцінка внутрішнього контролю може здійснюватись зовнішнім незалежним аудитором за такими напрямками:

- перевірка наявності первинної документація по всіх господарських операціях з грошовими коштами;
- розподіл функціональних обов'язків посадових осіб, що відповідають за стан та рух грошових коштів;
- забезпечення належних умов зберігання готівки та інших цінностей в касі на підприємстві;
- наявність необхідних дозволів керівництва на здійснення операцій з грошовими коштами;
- періодичне проведення інвентаризації грошових коштів;
- контроль записів у журналі (книзі) обліку руху грошових коштів та інші напрями перевірки [1, с. 239]. Ознаками відсутнього чи недостатнього внутрішнього контролю є ситуації коли:
 - в штаті підприємства відсутній касир, а його функції виконує інший працівник без письмового розпорядження керівника;
 - нема договору про матеріальну відповідальність касира;
 - на підприємстві відсутня налагоджена система проведення раптових інвентаризацій каси;
 - є всі ознаки формального проведення інвентаризації готівки та інших цінностей в касі: нема наказу керівника, який визначає періодичність проведення перевірок; в інвентаризаційні комісії назначають одних і тих же осіб; відсутні додані до акту робочі записи членів комісії;
 - в касира відсутні навички підготовки до проведення інвентаризації, що свідчить про те, що таку процедуру він не виконує чи виконує рідко.

Оцінивши ступінь довіри до системи внутрішнього контролю грошових коштів і можливості використання результатів роботи внутрішнього аудитора, зовнішній аудитор повинен оцінити загальний аудиторський ризик перевірки. Як відомо, кожній аудиторській перевірці за будь-яких умов притаманний аудиторський ризик, який полягає в тому, що і аудитор може скласти аудиторський висновок, який не відповідає дійсному фінансовому стану підприємства. Це означає, що суттєві помилки, які містяться у фінансовій звітності,

можуть залишатись не виявленими аудитором, внаслідок чого викривлюються показники фінансової звітності.

Стосовно грошових коштів та їх еквівалентів аудитор повинен оцінити кожен складову аудиторського ризику, з'ясувати чинники, що на неї впливають. Щодо оцінки системи фінансового обліку аудитор повинен встановити правильність застосування відповідних рахунків фінансового обліку, призначених для обліку грошових коштів; належне і своєчасне ведення облікових записів у відповідних журналах і відомостях; рівень кваліфікації облікового персоналу[2, с. 154].

Ризик не виявлення помилки означає, що суттєві помилки, що містяться у фінансових звітах можуть лишитись, поза увагою аудитора внаслідок здійснення вибіркового дослідження, неправильного застосування тестового контролю, не відповідного тлумачення результатів аналітичного огляду та інших аудиторських процедур, застосування неефективних методів і прийомів, обмеженості в отриманні інформації щодо грошових коштів та їх еквівалентів. Чим вищий рівень оціненого аудитором ризику внутрішнього контролю і ризику системи фінансового обліку, тим нижчий рівень ризику не виявлення потрібно запланувати для забезпечення належної якості аудиторської перевірки. Від оціненого рівня ризику перевірки залежить кількість і види аудиторських процедур, які будуть виконані. На підготовчому етапі аудитор також складає план і програму аудиту грошових коштів та їх еквівалентів.

В загальному плані аудиторської перевірки зазначаються види робіт та строки проведення аудиту. Програма аудиторської перевірки дещо конкретизує загальний план аудиту. Вона визначає обсяг, види і послідовність аудиторських процедур, період їх проведення, виконавців, робочі документи. Програма використовується в якості інструктивного матеріалу, який визначає способи документального і фактичного контролю, які використовуються при перевірці грошових коштів[3, с. 201].

Таким чином, на підготовчому етапі аудитор повинні ознайомитись з діяльністю підприємства та отримати; інформацію, що характеризує господарські процеси зберігання і руху грошових коштів та їх еквівалентів. Слід зазначити, що в процесі і проведення аудиту можуть виникнути підстави для перегляду окремих положень загального плану і програми. Внесені в план і програму зміни, а також причини цих змін аудитором детально документуються. Оперативне уточнення плану і програми аудиторського обстеження дозволить оперативно вирішити проблеми, які виникають в ході аудиту, і скорегувати роботу експертів.

Список використаних джерел:

1. Беренда Н.І., Аудит: теорія і практика. Навчальний посібник для ВНЗ (рек. МОН України)/ Н.І.Беренда, Л.М. Чернелевский. – К.: Хай-Тек Пресс, 2008. – 560 с.
2. Суха О.Р. Аудит. Навчальний посібник (рек. МОН України)/ О.Р. Суха. – К.: Новий світ 2000, 2009.- 284 с.
3. Усач Б. Ф. Організація і методика аудиту./ Б. Ф.Усач, З. О. Душко, М. М. Колос. - К.: Знання, 2006.- 376 с.